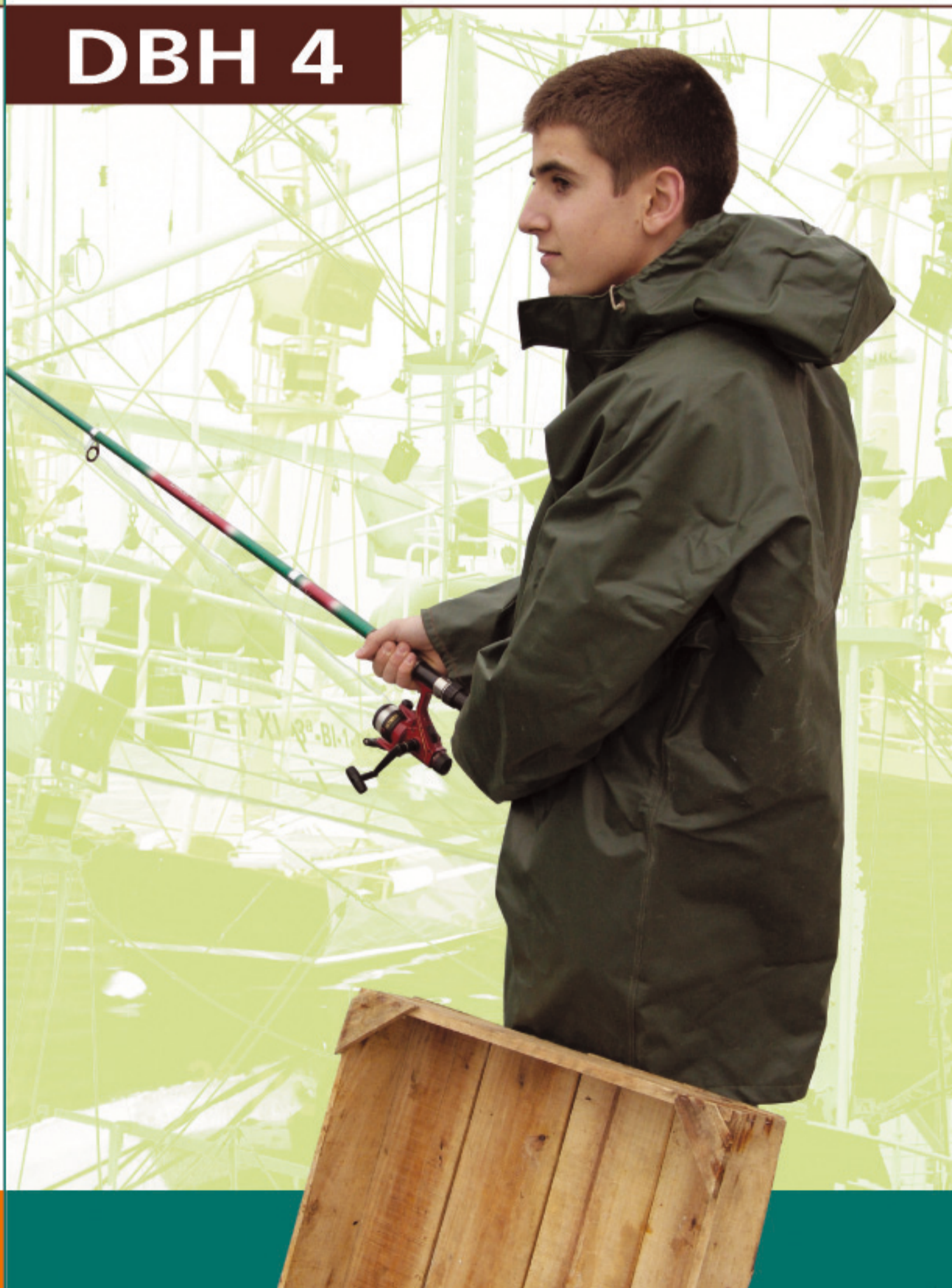




Geografia eta Historia

i.bai *proiektua*

DBH 4



I. GAI MULTZOA

Munduko geografia eremua

1. unitatea

Iberiar penintsulako dibertsitate fisikoa eta biztanleria

1. Penintsulako erliebearen ezaugarri fisikoak.....	14
1.1. Iberiar penintsularen eta Euskal Herriaren kokalekua.....	14
1.2. Penintsulako erliebearen ezaugarriak.....	14
1.3. Penintsulako unitate litologikoak.....	15
1.4. Penintsulako erliebearen unitate handiak.....	15
1.5. Euskal Herriko erliebearen unitate nagusiak.....	17
2. Espainiako eta Euskal Herriko eskualde naturalak.....	18
2.1. Espainia hezea.....	18
2.2. Espainia lehorra.....	18
2.3. Espainia subtropikala.....	19
2.4. Goi mendiak.....	19
3. Penintsulako ingurumen arazoak.....	20
3.1. Kutsadura.....	20
3.2. Basoko suteak.....	20
3.3. Basamortutzea hedatzea.....	21
3.4. Ingurumena kudeatzea.....	21
4. Penintsulako biztanleria.....	22
4.1. Biztanleriaren berezko mugimenduak.....	22
4.2. Migrazio mugimenduen eragina.....	24
5. Penintsulako biztanleriaren bilakaera eta banaketa.....	26
5.1. Ziklo demografikoak.....	26
5.2. Penintsulako biztanleriaren banaketa.....	27

2. unitatea

Urbanizatzea eta jarduera ekonomikoak, Iberiar penintsulan

1. Hiri ereduaren nagusitasuna.....	34
1.1. Biztanleriaren dibertsitatea.....	34
1.2. Urbanizatzea: prozesu historikoa.....	34
2. Penintsulako hirien hierarkia.....	37
2.1. Metropoli nazionalak.....	37
2.2. Eskualdeetako lehen mailako metropoliak.....	37
2.3. Eskualdeetako bigarren mailako metropoliak.....	37
2.4. Hiri ertainak.....	37
2.5. Hiri txikiak.....	37
3. Lehen sektoreko jarduerak.....	38
3.1. Nekazaritza.....	38
3.2. Abeltzaintza.....	39

3.3. Basogintza.....	39
3.4. Arrantza.....	40
3.5. Meatzaritza.....	40
3.6. Laborantza jarduerak.....	40

4. Bigarren sektoreko jarduerak.....

4.1. Lehengaiak.....	41
4.2. Energia iturriak.....	41
4.3. Industria sektoreak.....	42
4.4. Industria politikak.....	43
4.5. Industria eremuak.....	43

5. Hirugarren sektorearen garapena.....

5.1. Merkataritza jarduerak.....	44
5.2. Komunikabideak.....	44
5.3. Garraiobideak.....	45
5.4. Turismoa.....	46

6. Jarduera ekonomikoek ingurumenean eragiten dituzten kalteak.....

6.1. Lehen sektoreak sortzen duen kutsadura.....	47
6.2. Bigarren sektoreak sortzen duen kutsadura.....	47
6.3. Hirugarren sektoreak sortzen duen kutsadura.....	47

3. unitatea

Iberiar penintsulako administrazio eta lurralde antolamendua

1. Iberiar penintsulako administrazio antolamendua, liberalismo garaira arte.....	54
1.1. Lurralde antolamendua, Antzinaroan eta Erdi Aroan.....	54
1.2. Euskal lurraldeen mugak, Erdi Aroan.....	55
1.3. Administrazio antolamendua, Aro Modernoan.....	55
2. Lurralde antolamendua, XIX. mendetik 1978. urtera arte.....	56
2.1. 1833ko probintzia banaketa.....	56
2.2. Foruak deuseztatzea.....	56
2.3. Nazionalismoaren eta erregionalismoaren garapena.....	57
2.4. Lurralde antolamendua, XX. mendean (1978ra arte).....	57
3. Autonomien estatua.....	58
3.1. 1978ko Konstituzioa eta autonomia erkidegoak.....	58
3.2. Autonomia erkidegoen antolamendurako irizpideak.....	58
4. Autonomien antolakuntza.....	59
4.1. Erakunde autonomikoak.....	59
4.2. Autonomia erkidegoen eskumenak.....	59
4.3. Autonomia erkidegoen finantzaketa.....	60
5. Lurraldearen barne antolamendua.....	61
5.1. Udalerrriak.....	61
5.2. Eskualdeak.....	61
5.3. Probintziak.....	61

6. Erkidegoen arteko eta Hego Euskal Herri barneko desorekak.....	62
6.1. Erkidegoen arteko desberdintasun geografikoak.....	62
6.2. Erkidegoen arteko desoreka demografikoak	62
6.3. Erkidegoen arteko alde ekonomikoak.....	63
6.4. Euskal Herri barneko aniztasuna.....	63
7. Autonomia erkidegoen ezaugarri administratiboak.....	64
7.1. Penintsularen iparraldeko autonomia erkidegoak	64
7.2. Penintsularen erdialdeko autonomia erkidegoak	64
7.3. Erkidego mediterranearrak.....	65
7.4. Uharteetako autonomia erkidegoak	65
7.5. Ceuta eta Melilla autonomia hiriak	65

4. unitatea

Munduko geografia aniztasuna

1. Munduaren banaketa geografikoa.....	72
2. Amerikako kontinentea.....	73
2.1. Amerikako kontinentearen iparraldea.....	73
2.2. Latinoamerika.....	74
3. Asiako kontinentea.....	75
3.1. Asiako aniztasun fisikoa.....	75
3.2. Japoniako ekonomiaren susperraldia.....	75
3.3. Errusiako Federazioaren krisialdia	75
3.4. Asiako herrialde arabiarrek.....	76
3.5. Indiako azpikontinentea eta Asiako hego-ekialdea	76
3.6. Txinaren kasua.....	76
4. Afrikako kontinentea.....	77
4.1. Afrikako kontinentearen erliebea.....	77
4.2. Afrikako mundu arabiarren arazoak.....	77
4.3. Saharaz hegoaldeko Afrikaren azpigarapena.....	77
4.4. Afrikaren hegoaldea.....	78
5. Ozeaniako uharteak.....	79
5.1. Australia eta Zeelanda Berria.....	79
5.2. Ozeano Bareko uharte txikiak	79
6. Europako kontinentea.....	80
6.1. Europako ingurune fisikoa	80
6.2. Klima aniztasuna.....	81
6.3. Europako biztanleria.....	81
6.4. Banaketa politiko sakona.....	82
6.5. Jarduera ekonomikoak.....	83

7. Europar Batasuna.....	84
7.1. Europar Batasunaren sorrera eta herrialde kideak	84
7.2. Bete-beteko txertatze ekonomikoa.....	85
7.3. Europako Konstituzioa sinatzea.....	85
7.4. Europako erakunde nagusiak.....	86
7.5. Europar Batasunaren politika ekonomikoa	87
7.6. Europar Batasunak munduan duen garrantzi ekonomikoa	87

5. unitatea

Gaur egun munduan dauden arazoak

1. Munduko ordena berria.....	94
1.1. Munduaren bi muturrak; kapitalismoa eta sozialismoa.....	94
1.2. Beste egoera baterantz.....	95
2. Globalizazio ekonomikoa.....	96
2.1. Munduko sistema ekonomikoaren ezaugarri nagusiak	96
2.2. Lankidetzak ekonomikorako eskualde elkarteak	96
2.3. Lankidetzarako nazioarteko erakundeak	97
3. Munduko sistemaren funtzionamendua.....	98
3.1. Merkataritzaren eta merkataritza fluxuaren garrantzia.....	98
3.2. Baliabideen eta biztanleriaren arteko desoreka	98
3.3. Globalizazioaren eraginak	99
4. Gaur egungo munduko gatazka geopolitikoak	100
4.1. Nazionalismoen goren unea	100
4.2. Ekialde Hurbila: Israelen eta Palestinaren arteko gatazka.....	100
4.3. Beste gatazka geopolitiko batzuk.....	101
4.4. Nazioarteko terrorismoa.....	101
5. Ipar-Hego harremanaren desoreka eta mendekotasuna	102
5.1. Garapenaren adierazle ekonomikoa.....	102
5.2. Mendekotasun politikoa.....	103
5.3. Mendekotasun ekonomikoa.....	103
5.4. Merkataritza desorekak.....	103
6. Gizadiaren XXI. mendeko erronka handiak	104
6.1. Gosearen arazoa	104
6.2. Gerra gatazka eta mundu mailako terrorismoa	104
6.3. Gutxiengo etnikoen gizarteratzea.....	105
6.4. Ingurumenaren narriadura	105

I. gai multzoko prozeduren garapena	256
---	-----

II. GAI MULTZOA

Gerren arteko garaitik gaur egungo mundura

6. unitatea

Gerren arteko garaia

1. Depresio handia	114
1.1. Gerraosteko giroa	114
1.2. 20ko hamarraldi zoriontsua.....	114
1.3. Espekulazio finantzarioa	114
1.4. 1929ko kraka	115
1.5. Krisiaren ondorioak	116
1.6. Krisia gainditzeko irtenbideak	116
2. Mendebaldeko demokraziak	117
2.1. Frantziaren barne egoera	117
2.2. Britainia Handia	117
2.3. Ipar Amerikako giroa	118
2.4. Weimarko Errepublika.....	118
3. Faxismoak	119
3.1. Faxismoen ezaugarriak	119
3.2. Faxismoa, Italian	120
3.3. Nazismoa, Alemanian	121
3.4. Totalitarismo sobietarra	122
4. Nazioarteko harremanak	123
4.1. Gerraosteko arazoak	123
4.2. Nazioarteko adostasuna.....	123
4.3. Gerrara bidean	124
5. Artea eta kultura, xx. mendearen lehen zatian	126
5.1. Abangoardia artistikoak	126
5.2. Zientzia eta kultura	127

7. unitatea

Espainia, xx. mendearen lehen herenean

1. Berrezarkuntzaren krisia	134
1.1. Alfontso XIII.aren erregealdia	134
1.2. Krisi sozialak eta politikoak	136
1.3. Berrezarkuntza sistema desagertzea	136
2. Primo de Riveraren Diktadura.....	137
2.1. Direktorio militarra	137
2.2. Direktorio zibila	137
2.3. Erregimenaren aurkako oposizioa	137
2.4. Diktaduraren amaiera	137
3. Monarkiaren gainbehera	138
3.1. «Dictablanda»	138
3.2. Hauteskundeetarako deia	138

4. Bigarren Errepublika	139
4.1. Behin-behineko gobernua.....	139
4.2. Ezkerreko biurtekoa	140
4.3. Eskuineko biurtekoa	140
4.4. Fronte Popularra	141
5. Gerra zibila	142
5.1. Errepublikaren aurkako konspirazioa	142
5.2. Gerraren garapena	142
5.3. Gerraren ondorioak	143
5.4. Bizitza politikoa, errepublikanoen artean	144
5.5. Eusko Jaurlaritza, erbestean	145
5.6. Estatu frankistaren eraketa	145
6. Espainiar kulturaren Zilarrezko Aroa	146
6.1. Literatura eta zientzia	146
6.2. Hezkuntza eta prentsa	147
6.3. Artea	147

8. unitatea

Bigarren Mundu Gerra eta nazioarteko antolamendu berria

1. Bigarren Mundu Gerraren arrazoiak	154
1.1. Egoera ekonomikoa	154
1.2. Nazioarteko egoera	154
2. Bigarren Mundu Gerraren garapena.....	156
2.1. Gerra, Europan	156
2.2. Gerra, Ozeano Barean	158
3. Bigarren Mundu Gerraren oihartzunak.....	159
3.1. Gerraren ondorioak	159
3.2. Nazio Batuen Erakundea	160
4. Gerra hotza	161
4.1. Gerra hotzaren kontzeptua	161
4.2. Jatorriak	161
4.3. Blokeen sorrera	161
4.4. Gerra hotzaren garaiko gatazkak	163
5. Asiako eta Afrikako deskolonizazioa	165
5.1. Deskolonizazio kontzeptua	165
5.2. Deskolonizazioaren arrazoiak	165
5.3. Deskolonizazio prozesua	166
5.4. Deskolonizazioaren ondorioak	167

6. Zientzia, kultura eta artea	168	6.2. Kultura	169
6.1. Aldaketa zientifikoak	168	6.3. Artea	169
<hr/>			
II. gai multzoko prozeduren garapena	259		

III. GAI MULTZOA

Gaur egungo mundua

9. unitatea

Mundu kapitalista

1. Mundu kapitalistaren ezaugarriak	178
1.1. Eredutik demokratikoak, mundu kapitalistan	178
1.2. Ekonomia, mundu kapitalistan	179
2. Amerikako Estatu Batuen bilakaera politikoa	180
2.1. Gerra osteko gobernuak: Harry S. Truman	180
2.2. Gobernu errepublikanoak: Dwight D. Eisenhower	180
2.3. Gobernu demokratikoa: John F. Kennedy eta Lyndon B. Johnson	180
2.4. Richard M. Nixon, Gerald Ford eta Jimmy Carterren gobernuak	181
2.5. Ronald Reagan eta George Bushen gobernu errepublikanoak	182
2.6. Bill Clintonen gobernu demokratikoa	182
2.7. George W. Bushen gobernu errepublikanoa	182
3. Mendebaldeko Europaren bilakaera politikoa	183
3.1. Britainia Handia	183
3.2. Frantzia	184
3.3. Alemania	185
3.4. Italia	186
3.5. Portugal	186
3.6. Grezia	186
4. Europar Batasunaren eraketa	187
4.1. Europar Batasunaren aurrerakariak	187
4.2. Europar Batasunaren eraketaren etapak	187
4.3. Hedapen faseak	188
4.4. Europar Batasunaren helburu nagusiak	188
5. Japoniaren ibilbide politikoa	189
5.1. Estatu Batuen okupazioa	189
5.2. Egonkortasun politikoa	189
5.3. Gaur egungo egoera	189
6. Latinoamerikaren ibilbide politikoa	190
6.1. Baldintza faktoreak	190
6.2. Gobernu formen bilakaera	191

10. unitatea

Mundu komunista

1. Mundu komunistaren ezaugarriak	198
1.1. Eredutik komunista	198

1.2. Mundu komunistaren bilakaera	199
1.3. Ekonomia, mundu komunista	199
2. Sobietar Batasunaren bilakaera politikoa	200
2.1. Gerra osteko gobernuak: Josif Stalin	200
2.2. Nikita Khrushcheven garaia	200
2.3. Leonid Brejnevaren garaia	201
2.4. Brejnevaren ondorengoak: Yuri Andropov eta Konstantin Txernenko	201
2.5. Mikhail Gorbachov eta <i>Perestroika</i>	202
2.6. Sobietar Batasunaren zatiketa	204
2.7. Vladimir Putin eta gaur egungo egoera	204
3. Ekialdeko Europako herri demokraziak	205
3.1. Erregimen komunistaren ezarpena	205
3.2. Erregimen komunistak	205
3.3. Sobietar ereduaren krisia eta erreforma saioak	206
4. Ekialdeko Europaren gaur egungo egoera	207
4.1. Bloke komunistaren zatiketa	207
4.2. Europar Batasunera bidean	208
5. Txinaren bilakaera politikoa	209
5.1. Txinako Herri Errepublikak	209
5.2. Mao Zedongen garaia	210
5.3. Zuzendaritza komunista berria	211
5.4. Erreformismoaren garapena	211

11. unitatea

Espainia, frankismoan

1. Erregimen frankistaren oinarriak	218
1.1. Oinarri ideologikoak	218
1.2. Babes soziala	219
1.3. Oinarri politikoak	219
2. Erregimen frankistaren bilakaera	220
2.1. Gerra osteko eta autarkia ekonomikoa	220
2.2. Erregimena sendotzea	222
2.3. Garapen garaia	223
2.4. Frankismoaren krisia	225
2.5. Frankoren heriotza eta erregimenaren amaiera	226
3. Oposizioak egindako ibilbidea	227
3.1. Oposizioa, 40ko urteetan	227
3.2. Oposizioa, 50eko urteetan	227
3.3. Oposizioa, 60ko eta 70eko urteetan	228

4. Gizarte gertatu ziren aldaketak	229	3.2. Aldaketa sozialak	242
4.1. Biztanleriaren aldaketak	229	3.3. Aldaketa kulturalak	242
4.2. Gizarte aldaketak	230	4. Trantsizioa, Hego Euskal Herrian	243
5. Kultura aldaketak	231	4.1. Egoera politikoa	243
5.1. Literatura sortzea	231	4.2. Egoera sozioekonomikoa	244
5.2. Arte sortzea	231	4.3. Kultura	244
6. Hego Euskal Herria, erregimen frankistaren garaian	232	5. Gobernu sozialistak	245
6.1. Bilakaera politikoa	232	5.1. Lehen gobernu sozialista	245
6.2. Bilakaera ekonomikoa	233	5.2. Bigarren gobernu sozialista	245
6.3. Euskal kultura suspertzea	233	5.3. Hirugarren gobernu sozialista	246
		5.4. Laugarren gobernu sozialista	246
12. unitatea		6. Alderdi Popularraren gobernuak	247
Trantsizioa eta demokraziaren egonkortzea		6.1. 1996ko hauteskunde orokorrak	247
1. Trantsizioaren ezaugarriak	240	6.2. 2000ko hauteskunde orokorrak	248
1.1. Gizartea	240	7. Gaur egungo egoera	249
1.2. Indar politikoak	240	7.1. Martxoaren 11ko atentatuak eta 2004ko martxoaren 14ko hauteskunde orokorrak	249
2. Trantsizioko gobernuak	241	7.2. Jose Luis Rodriguez Zapateroren gobernuak	249
2.1. Arias Navarroren gobernuak	241	8. Aldaketa sozialak eta kulturalak, garai demokratikoan	250
2.2. Adolfo Suarezren lehenengo gobernuak	241	8.1. Espainiako biztanleria, gaur egun	250
2.3. Adolfo Suarezren bigarren gobernuak	241	8.2. Gizartearen bilakaera	250
2.4. Estatu kolpe ahalegina eta Leopoldo Calvo Soteloren gobernuak	241	8.3. Arte adierazpenak	250
3. Aldaketa ekonomikoak, sozialak eta kulturalak, Trantsizioan	242	9. Demokraziaren egonkortzea, Hego Euskal Herrian	251
3.1. Aldaketa ekonomikoak	242	9.1. Egoera politikoa, 2000. urtera arte	251
		9.2. Gaur egungo egoera	251
		9.3. Ekonomia eta gizartea	251
		9.4. Ekoizpen kulturalak	251
III. gai multzoko prozeduren garapena	262		